

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 g. — k.
" pol leta 4 " — "
" četrt " 2 " 20 "

Po pošti:
za vse leto 10 g. — k.
" pol leta 5 " — "
" četrt " 2 " 60 "

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:
Za navadno trislošno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat,
5 " " " " 2krat,
4 " " " " 3krat.
veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 80 kr.

Vredništvo in opravištvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo

Vabilo.

Proti koncu prvega četrletja uljudno prosimo vse one naše p. n. gg. naročnike, ki želé tudi v prihodnje sprejemati „Slov. Narod“, a jim naročnina poteče zadnjega tega meseca, naj do tje naročilo blagovolé ponoviti, da se njim dopošiljavanje ne pretrga in da mi vemo določiti, koliko iztisov nam je tiskati. Upamo, da nam občinstvo, katero nas je do zdaj podpiralo, pomaga storiti še zadnji korak, kakor bomo od svoje strani vse storili, da začostimo opravičenim željam našega občinstva, in da častno rešimo svojo nalogo, kolikor nam je to mogoče po sedanjih naših in našega naroda okoliščinah.

Denar se najceneje in najpripromejeje ter za našo administracijo najugodnejše pošilja po poštah nakaznicah (postanweisung), ki se dobivajo na vsaki c. k. pošti.

Cena lista je kakor do zdaj v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 gld. — kr.
" pol leta 4 " — "
" četrt " 2 " 20 "

Po pošti:

za vse leto 10 gld. — kr.
" pol leta 5 " — "
" četrt " 2 " 60 "

V Mariboru, 21. marca 1871.

„Slov. Narod.“

Primerno premišljevanje.

III.

Po nesrečni laški vojni 1859. leta je Avstrija pač razumela, da je treba odpraviti absolutizem. Teško nerada se je prijela tega dela, kterega se vendar ni bilo nikakor ogniti. Osnovala se je torej ustava, — a kakšna? Sami Nemci so bili za vrhovne gospode postavljeni vsem ostalim avstrijskim narodom. Veliko nezadovoljstvo je bilo torej mej Ogrji, veliko nezadovoljstvo mej Slaveni. Ogersko in slavensko vprašanje se je ostrilo od dne do dne. A stara Avstrija je gledala še zmirom po stari navadi čez domače meje v tujo nemško zemljo. Na kneškem zboru 1863. leta v Frankfurtu si je poskušala vrniti izgubljeno mesto mej dragimi nemškimi brati. Tukaj molčimo o družih nemških političnih demonstracijah, ktere so se na Dunaji delale ob tej dobi in pozneje; molčimo o zboru nemških pravoslovcev in o strelskem praznovanju; saj teh dni ropot še nikomur ni izginil iz pameti. A Pruska je vedno zdržema oči imela uprte na svoj smoter, kterega si je bila postavila, to se ve da postavila z avstrijsko pomočjo; kajti zaslepljeno Avstrijo perfidno rabiti v svoje kovarne črteže, to je od nekdanj pruski, in pruski je ostalo do poslednjega časa. Temu braniborskemu načelu se je tudi 1864. leta Avstrija dala pregovoriti, da je Prusom z vojsko pomagala osvajati šlezvig-holstinsko zemljo: torej Avstrija sama je podpirala prusko državo, da je rastla — Avstriji na pogubo, in Nemci

so od radosti vriskali o tacem bratovskem soglasji obeh „največjih nemških držav“. Take nepremišljenosti Avstrija ni Prusom zdaj prvič storila; kajti že 1701. leta je sama sebi jela grob kopati, ko je njen gospodar Leopold I. braniborskemu volilnemu knezu Frideriku III. dal čast in ime pruskega kralja. Že tedaj si je začela na prsih slepotno gojiti strupeno kačo, ktera jo štirideset let potem s hvaležnosti do krvi ugrizne pod Friderikom II. Kakor se je godilo tedaj, tako se je godilo zopet zdaj; samo da 1864. leta ni bilo treba štirideset let čakati braniborske hvaležnosti, ker se že 1866. leta vname avstrijsko-pruska ter ob enem avstrijsko-laška vojna. Sadvovska bitva na Českem je Avstrijo do dobrega in za vse veke pehnila izmeje Nemcev, v ktere je vedno rinila, in izgubljena je bila tudi beneška deželca, da-li so Lahji bili pobiti na morji in na suhem; a Prus je pod svojim vodstvom združil Nemce, ne sicer še vseh, vendar vsaj že severno polovico.

Kaj je Avstrija zdaj storila? Nesrečo za nesrečo je bilo treba, predno je stoprv zdaj vendar začela razumevati, da se njeni narodje z edinim nemškim gospostvom ne dade vladati. Da bi torej svoje domače zmešnjave spravila v red, pokliče tujca, kteri posebnih avstrijskih razmer nikdar ni poznal, pokliče si Beusta iz saské zemlje, ker se umeje samo ob sebi, da se brez nemca pri nas ne opravi nič. Beust je prijel meč, krepko mahnil ter cesarstvo razklal na dve polovici: na dolitavsko in zalitavsko, mej kterima je nad globoko brezno postavil zibljivo brv ogerske delegacije. V dolitavskem delu je na steno pritisnenim Slavenom dal Nemce, v zalitavskem delu Ogre za gospode. Rešeno je bilo torej ogersko vprašanje; rešil ga je Beust, a pokopal je ob enem tudi Avstrijo; vendar mu je vrisakaje ploskalo vseh 8 milijonov nemških rojakov našega cesarstva. Beust je bil naglo velik in slaven mož; a njegova slava je bila kratkih nog. Avstrijskih neizkončnih zmesi nikakor še ni bilo konec, ter ne samo da poveljavani Beust ni zadušil od dne do dne huje ter huje pretečega slavenskega vprašanja, nego izpočel je Avstriji drugo, novo vprašanje, izpočel je — **nemško vprašanje**, pred kterim njegova hvaljena državna modrost že denes stoji tako osramočena in tako brez pomoči, kakor znani Goethejev čarodejski učenec pred metlo, ktero si je bil s čaranjem izpremenil v hlapca.

Da se je Avstriji tako neverjetno hitro porodilo pod Beustom izpočeto nemško vprašanje, to je storila poslednja prusko-francoska vojna, ktere se Avstrija na nobeno plat ni udeležila. Bismark je najprvo znal stvari tako zasukniti, da je vse neavstrijsko nemštvo pod pruskim vrhovnim vodstvom združeno gremelo na Francoze, in ko je bilo to dovršeno, potem ni bilo treba družega nego zmage pod tem vodstvom, da vsi nemški narodje, kteri so že zdaj z raznimi svojimi knezi vred poslušali ukaz samo enega vladarja, tega potem na vek pripoznajo tudi za svojega občnega gospoda, — za svojega nemškega cesarja. In res je zmaga nemškemu orožju prišla, tako neizmerno sijajna zmaga, kakoršne se nikdar niso nadejali sami Nemci. Veliko navdušenje vsega nemškega naroda po tem preizrednem vspehu so Prusi naglo porabili, in Viljem se je razglasil za nemškega cesarja. Z nobeno besedico ni vprašal razdružen, pred štirimi leti na bojišči tako zelo ponižane Avstrije, kaj poreče, ako on sede na prestol, s kterega je bila ona 1806. leta ustala. Zdaj so pod enim, pruskim vladarjem zbrane vse nemške

dežele, celo tiste, kar so jih do zdaj Francozi imeli. Izpolnile so se besede nemške politične pesmi: „das ganze Deutschland muss es sein! (Treba je združiti vso nemško zemljo!)

Nego ali so se te besede res do dobrega že izpolnile? — Do zadnje črte še nikakor ne! Še je Nemcev 8 milijonov, kteri ne stojé okolo pruskega prestola, in te Nemce ima Avstrija pod seboj. Ali samih teh 8 milijonov svojih rojakov pozabi Prus, kteremu so bila šlezvig-holstinska in francosko-nemška plemena tako v skrbi? Kdor to veruje, ta je ali res neizmerno kratkega vida, ali se dela samo nalašč, kakor bi imel kurji slep. Celó država, ktera ne bi imela toliko in tacih pripomočkov, kolikor in kakoršne ima zdaj pruska, ni tolike vojske, ni tolike sreče, kolikoršna je poslednja leta njo spremljala po raznih bojiščih, ne bi se ustavila pred samim zadnjim, najlažjim korakom, kterega je še treba, da se preteče ves pot, kar si ga je bila odmerila! In zakaj bi se ustavljala? S pruskimi novci podkupljene duše odgovarjajo: „z bratoljubja k Avstriji.“ — Saj res! Ali ni baš s tega bratoljubja Avstriji Pruska vzela šleske pokrajine, Avstrijo sunila iz nemških zemelj, Avstrijo izpodrinila z vseh prostorov, kjer je sama hotela stati, in zdaj tudi že trdno stoji? Prihodnja pruska vojna z nami je gotova, in sicer v kratkih letih gotova; negotovo je samo Branibor zine samo po nemških pokrajinah, ali morebiti celo tudi po tistih slavenskih, kar jih je bilo v nemški zvezi. Uboga Avstrija je suknja, o kteri v kratki dobi pade žreb, — bog daj, da bi to ne bil poslednji žreb! Avstrija nima torej zakaj praznovati pruskih zmag; nima zakaj Viljemu čestitati, da je poštepal Francoze; nima zakaj svojim polkum vračati pruskega kralja in kraljeviča imen, ktera so jim bila odvzeta po dogodbah 1866. leta; Beust nima zakaj iskati Bismarkove prijazni: kajti na Francoskem je tepena tudi Avstrija sama, tepena Beustova politika, ki je v dolgo vrsto družih avstrijskih vprašanj siloma gnala tudi nemško vprašanje, ktero že zdaj glasno Bismarka in Moltka kliče iz ust novin, plačanih s pruskimi novci, iz ust nemških dijakov in profesorjev, iz ust nebrotujnih slepih kričajev, ki vpijejo za drugimi, ne vedoč, kaj niti zakaj! A tisti, ki to vpitje vodijo, na tanko vedó, kaj hoté. Oni vedó to, kar mi vemo, ter zelo težavno čakajo hipa, da bi po dunajskem „ringu“ ropotali pruski bobni in pele pruske vojaške trombe.

Protivnejše je zdaj Avstriji nemško nego slavensko vprašanje. Avstrijski Nemci so bili vajeni zmirom gospodati drugim narodom, — a zdaj se tudi njim pozdeva, da to gospcdovanje morebiti mine; nikdar niso menili, da bi utegnili biti ločeni od svojih ostalih bratov, ako se kdaj združijo nemška plemena, kar se je zdaj v resnici zgodilo; zatorej se v tesnobi čutijo mej narodi same tuje krvi, razdruženi od nemškega cesarstva, kterega nálog je objeti vse Nemce, in s kterim se nikoli ne zedini Avstrija vsa, kolikoršna je, kar je tudi njim znano. Zatorej njih glasovi ne utihnejo; avstrijski Nemci od godovanja pruskih zmag ne odstopijo; kajti praznujejo jih na skrivnem, ako se jim prepové javnost. Ko so dunajski dijaki te dni profesorja Škodo poslavlili s plamenicami, balo se je mesto, da bi se razpor ne raznel mej slavensko in mej nemško mladino, ker ta je iz početka bajé namerjala peti pesem o „straži na Renu“; zato so bili vojaki pripravljeni, da bi razpor zadušili. Nemci, to zvedevši, odslové svojo misel,

a po svečanosti se vendar zberó v gostilnici pri „ze-
lenih vratih“, kjer so napijali avstrijskemu sovra-
štvu, napijali cesarju, kterega si naj vsak misli sam;
čuti je, da so celó Bismarku, Moltku in Roonu poslali
telegrame. In stara „Presse“, ki v tem praznovanju
pruske zmage edina poroča samo nekoliko, imenuje
te napitnice — navdušene napitnice! Kdor bi torej
hotel v Avstriji tajiti nemško vprašanje, ta naj bi rajši
tajil solnce na nebu!

A kako postopa vlada proti temu početju? Polo-
vično, kakor je sploh avstrijske vlade običaj, kader je
treba resne kreposti. Godovanje se tu prepoveduje, tam
dovoljuje, tukaj ustavlja, tamkaj molčé, prezira!

Nemški uradniki in slovenski župani.

Iz Ptuja, 20. marca. [Izv. dop.]

(Kako c. k. okrajni glavar v Ptuju g.
Trautvetter razklada člen 19. državnih
osnovnih zakonov.) Dne 4. svečna t. l. so po-
lagali občinski zastopniki sv. barbarske župnikovine v
Halozah obljubo v roke političnega c. k. poverjenika
dra. Rupnika, kateri je zahteval od vsakega župana in
svetovalca, da obeča, namesto prisege, pokornost ce-
sarju, držati se postav in svoje dolžnosti zvesto spol-
njevati. Kader je bil red na Kolednika Mihalja, ob-
činskega svetovalca in kmeta v Paradiži, ta ni segnil
mahoma v poverjenikove roke, nego mu je razumno,
značajno in neprestrašeno v oči pogledal: Gospod! Vi
zahtevate od nas, da svoje dolžnosti kot občinski za-
stopniki po vesti spolnujemo: voljni smo temu se pod-
vreči, toda ni nam mogoče, ker ne razumemo nemških
dopisov, s kterimi nas gostite, pošiljate nam je v sloven-
ščini, in hočemo na tenko vršiti, kar nam kanjena ob-
ljuba nalaga. Poverjenik dr. Rupnik ni hotel privoliti
na kmetov zahtev, nego je je trdil, če ta ne razume, pa
drug, a ako ne ve jezika, naj se ga uči.

Kmet: Nijedan jezid nas ga ne ve dobro, naš ma-
terini jezik je slovenski, a nemškega se nismo
naučili, čeravno so ga na vso silo v nas phali v
nemškutarskih učilnicah. Na lasu je viselo, ka-
nisem pred nekoliko leti moral zgubiti 100 gold.,
ker nisem mogel po pravem zvedeti, kar je od
mene hotel nemški dopis. Učite se vi in vaši
tovaruši uradniki slovenski, vsaj mi vas plaču-
jemo, a ne vi nas, vi ste nam za naše novce
služebniki.

Dr. Rupnik: Vsaj slovenskih dopisov tudi ne razumete.

Kmet: Vsak spis in dopis slovenski, če že ne sevsema
na prvi mah, po drugem prečenji gotovo na
drobno vem, kar se hoče v njem povedati; ravno
tako lahko pojmiš hrvatska pisma, nemškega
pač ne, če ga tudi dvajstokrat čtejem, kerni naš
jezik, kakor za Nemca slovenski ni.

Dr. Rupnik: Mi v četririh jezikih dobivamo dopise, pa
smo dolžni je reševati.

Kmet: Vi ste na to učeni in visoko šolani, a mi prosti
kmetje, kateri nismo imeli časa ni prilike po vi-
sokih učiliščih biz trgati, nam je kruh in vino
pridelavati.

Dr. Rupnik: Dajajte svoje sinove učiti za naš stan, da
bodo vam v domačem jeziku uradovali.

Kmet: Doma nam jih je treba, vendar mnogo sloven-
skih sinov se šola, pa poinod po svetu je gonijo,
ali pa jim ne dajo više se zdiči; sicer vi in
vaši pisarniški družniki imajo spričevala, ka znajo
slovenščino, pokaj se tedaj toliko upirate slo-
venski dopisovati. Vemo, ka vas leže stane po
starem kopitu, in sicer samo po enem šivati,
zato se na vse kriplje protivite temu, a nas na
nemščino nagovarjate.

Tako poštovani kmet in c. kr. politiški poverjenik.
Ne najmenje nismo v strahu, ka ne bi zmagali urad-
nikov naščine zmožnih, samo resnico jim je treba po-
kazati in odločiti obrok, in v kratkem bo se je do jedra
naučil vsakternik hoteči pri nas kruh jesti; na Hrvat-
skem se tudi niso prvlje učili domačega jezika po učil-
liščih, vendar v celo kratkem obroku so ga znali go-

spodje hoteči ondi biti uradniki. Tega je treba i pri-
nas, in konec bode vsem nepotrebnim neprilikam.
Omenjeni poverjenik je sicer na znanje dal, ka bode
okrajno glavarstvo po mogočnosti zadovoljalo narodnim
zahtevom, a nikakor ni obečal, da bi se tudi dopiso-
valo županstvom v naščini. Ravno v tem pomenu po
priliki se je dal odgovor od c. k. okrajnega glavarstva
občinam pismeno zahtevajočim od uradov slovenske
dopise, ukaze, okrožnice itd., namreč: ka hoče zado-
voljiti prošnji, kolikor bo v moči okrajnega glavarstva;
vendar na opazko v prošnjem pismu postavljeno: inachi
bi nemške dopise vračali ali pa na stran polagali, pri-
stavilo se je dobesedno to le: „Po državnem zakonu
21. grudna 1867 art. 19 ali ena 2 imajo vsi deželni je-
ziki enako pravico, in ker je nemški jezik tudi deželni
jezik, ima tudi tiste pravice kakor slovenski, za tega
delj so tudi nemški dopisi rešiti in na nje odgovor
dati.“ Če bi vi g. Trautvetter kaj takega zburkvasili
v Gradci ali poprek pred možmi čutečimi ponos nem-
škega jezika, rekši: ka ima nemški jezik tiste pravice
kakor slovenski, bogme natirali bi vas dalje od Nem-
škega, negoli je napodilo namestništvo vrednika Zimmer-
manna od Gradca. Samo mesec dni na sladki pokus
bi jaz srčno želel obratno stanje, to je na nemškem
Štirskelem nemškemu jeziku tiste pravice kakor je ima
slovenski jezik na Slovenskem, namreč v I. razredu v
v Gradcu in po vsem nemškem Štirskelem bi se vvedel
pa zgledu „Sl. nemšk. abecednika“, kateri je obsodilo
vse umno ukoznanstvo in vzgajalstva, Nemško-sloven-
ski abecednik, kažači že na str. 17. slovenščino: der
Lümmel, cepec, der Trottel, trap; slovensko slovnico
po vseh razredih, v četrtem že samo po dve uri nem-
ščine, drugo vse slovenski, takisto v gimnazijah in re-
alkah, tudi take ravnatelje, kateri ne bi mogli govoriti
z ne mškimi roditelji svojih učencev, v tehniki, na vse-
učilišči vse slovenski, če bi kak dr. nemški prosil za
pravniško stolico, da bi v nemščini razkladal zakone,
dalo ali pripoznalo bi mu se po velikih razporih 500
gld., dokler bi slovenski naučitelji brali po 2000—2500
gld. in prek, urade vse slovenske, vojaško poveljevanje
slovensko, zborovanje v deželnem zboru slovensko, de-
želni odbor slovenski, odvetniška komora slovenska, ako
bi kak prosilec prinesel spričevalo svojega službovanja
v nemščini, reklo bi mu se, komorin jezik je slovenski,
donesite slovensko; uradovanje vseh šolskih svetoval-
stev za Nemce slovenski, bi li se oglasil kak sposoben
Nemec za naučiteljsko stolico, zročila bi se trdemu
Slovincu; dopisi vseh uradov bi se pošiljali nemškim
županom in drugim nemškim tatekom v slovenščini itd.,
a g. Trautvetter bi prišel v Gradec na veliki trg z drom.
Rupnikom, kateri bi nosil na dolgem drogu veliko tablo
in na nji napis: nemški jezik ima tiste pravice kakor
slovenski, za klobukom bi mu čepel želoč, v roki pa
debeli hrastov kol, kterim bi kazal na člen 19. v po-
dobi dveh velikanskih kač, in tolmačil poje ravnoprav-
nost; predno bi dovršil prvo kitico, ometali biga ulični
pometači metljinjaki, piljarke in druge babe brkljami
a drugo občinstvo ostrgljačami, in po sreči bi šlo, ako
bi odnesla raztrgano živo kožo. Tako stoji s Traut-
vetterjevimi tolmačenjem členu 19., in ni druga nego li
norca se delati z naroda, z državnih zakonov, cesarjeve
besede, pravice, reda in z razsodbe zdravega razuma.
Vsak nekoliko pameten človek ve, ka z besedami: vsi
deželni jeziki imajo enako pravico, razumeva se, ka v
deželi, kder je več nego li eden deželni jezik, ima vsak
narod v svojem jeziku se omikovati, razvijati, narodnost
gojiti, tedaj vse učilnice od najniže selske do najviše
vseučiliščne, vse urade, razne zastope vrediti si na
podlogi narodnega jezika, vse dopise dobivati v mate-
rinščini, ne pa v tujem nerazumljivem golču. Vse drugo
tolmačenje se more trobiti budalakom in trapom, nikar
razumnim bitjem. Visoko c. k. popečiteljstvo, če se
kani resno in dejanski držati svojega prvotnega črtoča,
pozivamo na obsodbo in kazen toliko spačenih uradnih
trm in nepravilnosti, pozivamo in opominjamo je, naj
ne daja več naroda poštenega in debelo obdačenega
brezsravno kvariti od krivoprisežnih zlatožilnikov.
Eukrat še ponavljamo, ka če nam bodete pošiljali na
Slovenskem nemške dopise, vrnemo vam je nerešene
ali pa v zapečak položimo. Kteri utrglavec bi se

drznil zahtevati od prostega naroda, od nešolanega
kmeta, da je zmožen dveh jezikov, dokler urad-
niki in masno plačani in dognavši viša učilišča navadno
samo enega znajo, tedaj da bi kmet več jezikov
vedel nego li škricar uradnik, služebnik šolan, in plačan
od naroda. Kdor hoče na Slovenskem od naroda živeti,
mora jegov jezik znati; tem se streže drugim narodom,
isto zahtevamo i mi brezobzirno in nepopustljivo od
vsakega c. k. služabnika; kdor pa se s tem ne sklada,
srečno potuj med svojce!

Dopisi.

— rps. — Iz Ljubljane, 17. marca. [Izv. dop.]

Kedar je nemčurjem dolg čas, si vedó hitro pomagati,
napravijo sejo in vsak prevzame več ali manj šegavo
nalogo. Tako se je Dežman rotil pri zadnji seji konst.
društva proti sankciji v deželnem zboru kranjskem skle-
nene šolske postave, ktera nemčurjem že sedaj pre-
seda, ko je še ni. Tudi prof. Perger, ki se je kljubu
vsem prisegam in zarotam zopet z Dežmanom sprijaznil,
je govoril nekoliko stavkov brez posebne pomembe in
brez vspeha. A zvonec je nosil ta dan in zaslužil bi
lovorov venec — ko bi že ne imel barovke — gospod
profesor (?) Pirker. Predlagal je namreč, da se sklep
konst. društva, ka protestuje proti enakopravnosti slo-
venskega jezika, objavi ravnateljstvu hranilnice. To se
pravi v dobri slovenščini: Vi hranilnično ravnateljstvo
ste sklenili staviti realko, ne zidajte jo, če se ta po-
stava potrdi, ampak le tedaj če se bo v realki izključ-
ljivo nemški učilo. Ali ni to aroganca v najlepšem cvetu?
Vrh tega je pa predlog sam ob sebi aboten, kajti hra-
nilnica se po pravilih ne sme vtikati v politiko, tedaj
je menda tudi sklep nekterih uradnikov in profesorjev
ne bo spravil iz tira. In take predloge stavi gosp. Pir-
ker, človek, ki je denes Slovenec, jutri nemčur, kakor
ravno veter piha, ki niti izpita kot profesor ni naredil,
ki živi od slovenske dežele in se ne sramuje nji škod-
ljive predloge staviti? In zakaj vse to? Edino zbog
tega, ker bi na ravnopravni reakci ne imel Pirker več
posla in bi ne mogel več tako strašno nepraktično,
dolgočasno in brezvspešno razlagati po starih zapiskih
— nemško slovnico. Tega se je že tako privadil — saj
druzih predmetov razen računstva tudi ne ume — da
bi bilo po njem, kajti navada je železna srajca. Nevolja
po mestu o Pirkerjevem predlogu je splošna, kajti iz
tega predloga se vidi, kaj nemčurska zagriznenost na-
merja, ktera bi nikogar ne žalila tako, če bi je ne bila
izrekla skoro najbolj puhla glava med nemčurji. —
Ljubljanska hranilnica slovi do sedaj kot zavod, pri
kterem imajo vsi uradniki jetiko ali sušico. Po prislo-
vici „Similis simili gaudet“, se bo bolehavei kontingent
pomnožil za eno osebo. Razpisana služba kancelista se
bo namreč neki oddala nadčastniku Kodala-u, kterega
so zarad boleznj od vojakov odpustili, in kateri ne zna
slovenski. Pa kaj bi se človek trpinčil. Spričevalo iz
slovenščine mu bo iz zgolj usmiljenja dal „foter“ Kon-
šek, spričevalo zdravja se tudi dobi, in tako gre dalje.
Kaj pa dé, ako umrje v enem ali dveh letih in bo
treba izplačevati penzijo — saj ima hranilnica denarja
dovolj!

Iz Savinske doline, 14. marca. [Izv. dop.]

Nové šolske postave že začenjajo sad roditi. Z neko
nevoljo smo brali v „Slov. Narodu“ preveliko hvalisanje
teh postav, ter si mislili, da ravno one bodo naše šole
še bolj ponemškutarile. Česar smo se bali, spolnuje se
žalibog le prenaglo. V dokaz le en izgled, Kdor je
imel priloznost se kake slovesnosti v čitalnici na Vranj-
skem udeležiti, se je lahko prepričal, s kako iskrenimi
govori zna g. učitelj Budna svoje poslušalce za domo-
ljubje vnemati, kako vro se za pravice slovenskega
jezika ponašati. —

Pa od kar je on postal odgovoren šolski vodja,
in je na ustavo prisegel, postala je tudi šola na Vranj-
skem nemškutarska, da jih menda malo takih; — saj
tako nam pričajo otroci, ki obiskujejo Vranjsko šolo.
Da ne omenim drugega, naznanim za denes samo to,
da se morajo otroci kemije nemški učiti, nemški mo-
liti, da morajo učitelja pri prihodu v šolo in pri od-

hodu v prav gladki nemščini pozdravljati: „klopt se. Jes Kristus“. To ne potrebuje komentara. *)

Iz Dolenje Vasi, 17. marca. A. K. . . č. [Izv. dop.] V saboto 11. t. m. 1/211h po noči nas je zbudil iz spanja strašni plat zvona. V sredi vasi, med slamo kritimi hišami, je jelo goret. Predno je zdatna pomoč prišla, so že bila tri poslopja v ognju, in ljudje so s silo sebe pa živino rešili, drugega skoraj nič.

Ogenj se je kljubu pridnemu gašenju jako hitro razširjal, tem bolj, ker je jug precej vlekel, in eno četrt na 12 je bilo 23 poslopj vpepeljenih. Pogorelci so bili večji del zavarovani, toda le za male zneske. Revščina je velika, posebno onih, ki niso mogli ničesa oteti. Naj se jih blagi ljudje z milodari v žitu, denarjih ali obleko usmilijo.

Ogenj se je pričel po nemarnosti, kar se največkrat zgodi. Vse graje vredno navado imajo tukaj ljudje, da v lončenih posodah ogenj v izbe, celo v štale pozimi nosijo! Ali uči lončarja, pripoveduj in kaži mu škodo in nevarnost takega ravnanja, nič ne boš pri njem opravil, on ostane pri svoji stari navadi in trmi, in je kakor se rad pohvali „kümščen“. V dvajsetih letih je tukaj že trikrat pogorelo.

Pri gašenju so se posebno vrlo obnašali Ribničanje, katerih je bilo obilo število prišlo z dvema brizglama na pomoč, in katerim se imamo zahvaliti, da ogenj ni cele vasi, ki čez sto hiš šteje, pokončal. Tedaj slava jim!

Iz Dunaja 19. marca. — m. —. [Izv. dop.] Velik hrup so po dunajskih listih zbudile besede g. Katkova, kateri v svojih „Moskovskih Vedomostih“ piše, naj se Avstrija nič ne boji Rusov, da bi kdaj izkušali roko stegniti po njenih Slavenih, katerim naj torej mirna poda slavensko vladu, in pokoj bode mej obema slavenskima sosednjima državama. Nemški časopisi ne mogó nikakor verovati, da bi odkritosrčne bile te besede, ker poudarjajo, da ruska politika ima izvestno svoje trdne smotre, samo da morebiti ni še čas, da bi se ti smotri svetu odkrili.

Mnogo je dalje čitati o političnih shodih raznih dolitavskih in zalitavskih, na Dunaji zbranih Slavenov. Novine trdijo, da se shajajo v „Wandlovi“ gostilnici; a uradni listi oporekajo, da je vse to gola izmišljotina; tudi slovenski poslanci nehte o tacih zborih nič vedeti, kakor čujemo. A vse kaže, da nekoliko resnice bi v tem vendar utegnili biti, nego koliko je je, to se skoraj odkrije.

Stara „Presse“ od dneva do dneva napreduje v rabi dozdanjega slavenskega orožja. V današnjem listu že govori o pritiskanju na steno avstrijskih Nemcev! Risum teneatis! Te novine tako strašno pišo o zdanjih državnih razmerah, da je podoba, kakor bi nemško vprašanje proti Avstriji hotele v boj poslati, kar bode najhitreje ter najstrastneje mogoče.

Časopisa „Tagespresse“ je te dni vprašal eden njegovih čitateljev, ali je vredništvo kaj zvedelo, da je po škodo vi svečanosti bilo v gostilnici pri „zelenih vratih“ na godovanje pruske zmage zbranih do 300 nemških dijakov, kateri so napijali s ovrašču proti Avstriji in tudi našemu cesarju ter njihovi senjorji sklenili telegrame poslati Bismarku, Moltku in Roonu? — Vredništvo odgovarja, da tega nič ne ve. Ta svečanost se je gotovo godila, to sem slišal iz ust samih nemških dijakov in tudi poroča nekoliko o njej stara „Presse“, ter do zdaj se ni še nikdo oglasil, rekoč, da je laž, kar pišeta „Presse“ in „Tagaspresse“, in če ni laž — ali to ni „landespreisgebung“?

Politični razgled.

V notranji politiki zadnji dnovi niso ničesa novega rodili. Državni zbor se je na dolgo in široko razgovorjal o neki železnici na Gališkem. Eden poslanec je bil zopet postrašil z Rusijo, in svetoval, naj se nova železnica na Gališkem dovoli, ker tudi Rusija vedno železnice gradi. Postava o tej železnici je bila tako

*) Mi bi vsakako želeli čuti tudi drugo plat zvona. Vredn.

površno zmašena, da niti g. poročevalec ni vedel, pričem je, in da so jo morali še enkrat nazaj poslati v odbor, da jo še enkrat prepili in pregleda. Ministerstvo še ni pokazalo nobene barve, naprej igra pod neko čudno odejo — cesar so se konečno že vse stranke naveličale. Ustavoverneži trdijo, da jo bode vlada v kratkem krenila v ustavoverni tabor, kamor jej voščimo srečno pot. Morebiti se Hohenwart s kaže pri odgovoru na Herbstovo interpelacijo, kdaj hoče vlada s svojimi predlogi na dan. O ministerskem odgovoru se zdaj samo še ugiblje; večidelj mislijo, da bo Hohenwart nekoliko govoril, pa nič povedal. V „stari Presse“ se nekdo širokusti, ga bodo ustavoverneži sami začeli predlagati državopravne osnove postav, in v prvi vrsti postavo o direktnih volitvah.

Da so na Dunaji stopili nekteri slavenski voditelji v ožje dogovore, ne da se tajiti. Razen državnih poslancev se je tam mudil Stratomič, ki se je pa že domu vrnil, dr. Rački, ki je tudi odpotoval v Zagreb, dr. Mikanec iz Siska. O prvih se domneva, da se zopet vrneti nazaj, ko se dogovorita s svojimi rojaki. V sredo pride bajč celo vladika Strössmayr v naše okuženo glavno mesto in tudi dra. Rigerja pričakujejo iz Prage nazaj. Kakor so ti dogovori važni, potrebni in hvalovredni, vendar nimajo pomena slavenskega kongresa, zlasti ne, ako se obistini, kar „Vaterl.“ pripoveduje, da se bode namreč sklical avstrijsko-federalističen kongres, kterega se bodo seveda udeleževali tudi federalistični Nemci. Da slavenski voditelji svojih dogovorov zdaj še ne morejo obešati na veliki zvon, je čisto naravno, a ravno to daje dunajskim novinarjem vod, da z najčrnejšim črnolom na steno malajo hudiča, kako se bo Avstrijo zdaj poslavenila. Tako daleč pa menda vendar že nismo!

O novem ministerstvu piše „Primorec“ med drugimi: „Če misli tudi Hohenwart tako med strankami se zibati, in vsacega celega dela se vstrašiti, ampak vse le polovičarsko storiti, da bi se ne zameril nobenej stranki, in ako bo naprej jezdaril tisto medlo. brezzobno kljuse, ki se mu pravi „ustava“, potem mu zamoremo prerokovati, da tuđi on ne bo nič opravil, in bolje bi bilo za njega, da bi bil doma ostal, nego da je prišel blamirat se na ministerski stol, sebi na sramoto, državi pa na škodo. Ako je res avstrijski minister, naj se opira na tiste narode in elemente, kateri so še pri volji, žrtvovati nekaj za ohranjenje države, in naj te ojači in okrepi, tisto stranko naj pa brez usmiljenja prezre in zatre, ki na noben način noče nič vedeti o Avstriji, in ki jo skrivno in očitno spodkupuje. Kje pa je tisti narod, ki je pripravljen, žrtvovati vse svoje moči za Avstrijo, ako se mu pravica s kaže? To smo mi Slaveni, izmed Nemcev pa posebno Tirolci; ti so že večkrat Avstrijo rešili iz zadreg in dejansko pokazali, da zamorejo kaj storiti, če hočejo; ne pa oni, ki se samo širokoustijo, kedar pa nevarnost pride, jih pa nikjer ni, če niso v nasprotnem taboru. Naj se toraj nam Slovencem, Čehom, Poljakom, Rusinom in Tirolcem da, kar zahtevamo, in mi smo dosti močni, da ne samo naše Pruse v strahu in pokorščini proti državi obdržimo, ampak tudi zunajne sovražnike odbijemo in ukrotimo. Če se bodo pa naše želje vedno le prezirale in zatirale, bomo pa tudi mi potrpežljivost zgubili, in zgoditi se zna, da nas bodete še kedaj iskali in naše pravice za nami nosili, pa nas ne boste več našli, ker bodo naši Jelačići vse kaj drugega početi vedeli, nego ogrske ali dunajske puntarje strahovati. Tedaj premislite in storite, dokler je še čas, da se ne boste kesali, kedar bo že prepozno. Če pa mislite, da je Avstrija bolj varna na ramah nemških ustapovercev, prosit!“

V Pešti pa tudi v odboru državnega zbora se dogovarjajo o tem, da bi se vojaška krajina spremenila v civilno vladano deželo in pripadla ogerski državi. V dunajskem odboru so se nekteri Nemci in med temi celo Herbst oglasili, da bi se ta sprememba smela le tako goditi, da bi se kranjski deželi ne kratila pravica, ki jo ima do dveh krajinskih okrajev. S to spremembo je menda v zvezi tudi potovanje hrvatskih magnatov v Pešto.

V Parizu se godé žalostne nerednosti. Nacijonalgardisti, katerim se studi vrniti se k rednemu delu

so se zapeljani od nekterih vedno nezadovoljnih rogo-viležev polastili nekterih mestnih oddelkov, so se polastili državnih topov in je obrnili proti mestu, proti kteremu so z druge strani obrnjeni še pruski topi. Nezadovoljneži tirjajo nove volitve, razpuščenje sedanje narodne skupščine, konstituanto v Parizu, kamor naj se vlada vrne, in za nacionalno gardo toliko časa redno plačo, dokler se gardisti ne loté poštenega dela. Že je prišlo do krvavih tepežev, ki so tem nevarnejši, ker redni vojaki podpirajo upornike. Thiers je izdal svarilen oklic, v kterem vabi, naj Parižani nikar ne onečastujejo republike in ne delajo škode sami sebi in toliko oškodovani državi. Thiers žuga s silo, ako bi se ljudje ne hoteli z lepo pomiriti in redu pokorni postati. To so vsakako jako žalostni dogodjaji in Thiers bode k svojim starim težavam dobil bržkone še novo, da bo moral streljati na svoje lastne rojake. Zadnji telegrami poročajo, da so uporniki povsod odbili vladne čete, k so skušale polastiti se Montmartre, kjer so se uporniki posebno zastavili.

Italijo sta finančni in vojni minister prav nemilo dirnila v njenem veselju zaradi pridobljenega Rima. Finančni minister je denarno stanje prav slabo razsvetlil in tirja, da se vsi davki povekšaje za 10 odstotkov in da se poleg tega še izda 150 milijonov novega papirnatega denarja. Vojni minister pak hoče redno armado povekšati na 300.000 mož, kateri bi naj še na strani stalo 250.000 glav provincijalne milice.

V Monakovem sta se pruski in italijanski poslanec tako sprla, da je italijanski poslanec pruskemu vrata pokazal. Eni si obetajo iz tega večih spletek. Zakaj sta se prav za prav sprla, ni znano. „Südd. Post“ pravi, da so razlogi mejusobnega sovraštva tako „delikatni“, da za zdaj ni ka bi se razglašali. Še tega bo na zadnje manjkalo, da bi se narodi morali pisano gledati zaradi znanih poslanskih „delikatov“.

Na poleon je zapustil Wilhelmshöhe in je svoje pete obrnil proti Londonu.

Razne stvari.

* (Tabor.) Narodnjaki Liburnije hoté taborovati dne 21. maja t. l. v Kastvi. Sestavili so sledeči program: 1. Protest proti združenju Istre i Goričke sa Trstom v jednu političku zvezo. 2. O združenju Jugoslavjanah. 3. Uvedenje narodnog jezika u učiono i urade. 4. Razvitak pomorstva u krajevih našega Primorja u obće, a Liburnije posebe. 5. Slobodna luka kao što je po celoj Istroj neka bude i u inih krajevih Istre. — Centralni odbor, ki upa, da mu vlada program potrdi, je sestavljen iz sledečih rodoljubov: Franjo Steidle, predsednik, Anton Rubeša, Ernest Jelušić, Franjo Sever, Franjo Maroti, Franjo Kraljić, Jakov Velikonja.

* („Konservativno društvo“) v Mariboru je imelo preteklo nedeljo svoj glavni zbor, kterega se je udeležilo prav obilo društvenikov. Na dnevnem redu je stal razgovor o šolski postavi, glede ktere so se sklenile nektere pvav krepke resolucije posebno z ozirom na slovensko ravnopravnost. Resulcij samih nimamo pri rokah. Kolikor do zdaj vemo, je g. prof. Pajk v izvrstnem, jako popularnem govoru razlagal neugodnosti novih šolskih postav z narodnega stališča, g. dr. Ulaga iz cerkvenega. Eden poslušalcev nam je glede dr. Ulagovih govorov pravil, da je imel g. dr. v nedeljo prav srečen dan. Prof. Šuman je podal temeljit političen svetozor in grof Brandis je poročal v osodi avstrijske deputacije v Rim. Govorilo in sklepalo se je v slovenskem in nemškem jeziku.

* (G. finančni svetovalec Jordan) je ostal mož beseda. Pri okrajni sodniji v Mariboru toži g. Tomšiča in g. Železnikarja zaradi — ne vemo kterega hudo-delstva. Pred tiskovno sodnijo v Celji se snujete proti gg. Tomšiču dve tiskovni pravdi — ena zaradi zločina kaljenega javnega miru, druga zaradi žaljene časti — obé g. Jordanu na čast in v pojasnjenje slavnega člana XIX. Ko bi bila obtoženca — Nemca Neavstrijca, bi morebiti poslanec Seidel vlado interpeliral — no tako pa stvari lezejo, kakor same hoté in naši — c. k. nemškutarji.

* (Uradniška spovednica.) Ker je Jožek tako lepo o konjiških uradnikih povedal, naj še Andrejček nadaljuje o vranskih uradnih osebnostih. C. k. okrajna sodnija na Vranskem: G. Miha Žlebir, c. k. okr. sodnik se je pisal o svojem času: Schlevier, dobra duša, star možek, rojen Kranjec, slovenskega uradovanja celo nezmožen. — G. Jožef Rizzi, c. k. okr. sodnije pristav, kakor že ime kaže, ni Slovenec. Slovenščino lomi, kader jo je treba zasramovati; pravilno ne zna govoriti, pisati čisto nič. — G. Jaka Schmitz, c. k. zemlj. knjigovodja, in dninar, v besedi precej, v pisavi slovenščine čisto nezmožen. — G. Jožef Schaur, c. k. kancelist, govori slovenščino precej dobro, pisati ne zna. — C. k. davkarija: G. Eduard Schauer, c. k. davkar, je že znana oseba; slovenščino zna samo za svoje posle; pisati ne zna ne črke. — G. J. Kozel, c. k. kontrolor, in g. Juri Jesenko, asistent, govorita slovenščino pravilno; ako pa jo znata pisati, še ni davke plačajočemu ljudstvu znano. — Pozabiti ne smemo tudi c. k. sodnijskega birača, njegovo ime sem pozabil, on ne zna nobenega jezika. Rojen Moravec je svoj domači jezik pozabil in zdaj martra neko „zmešanco“ v pruskem akcentu. Za taki posel tako Slovenec ni sposoben!? — G. Franc Mörtl, c. k. bilježnik na Vranskem, slovensko govori, pisati pa gladko ne zna. On pravi, ka bo slovenski še le takrat uradovati začel, ko bo duhovščina bežjo službo slovenski opravljala. Menda bomo na obo dvoje še dolgo čakali. — Če še pristavimo, da vranski magistrat neki čisto nemški uraduje, je na Vranskem zbran svet c. k. nemškutarije. —

* (Veljavnost Schönwetterovih ukazov.) Iz Celja se nam piše: Da je gosp. Schönwetter, c. k. okrajni glavar v Celji, vejo čast. bralci „Sl. N.“; znano jim je tudi, da je v svojem uradovanju velika ničla pred številko. Koliko veljave njegovi ukazi imajo, kako se njegova povelja spolnujejo, naj pojasni sledeči izgled. Na Vranjskem se je ustanovila neka nova šola. Da mora pri tej ustanovitvi nekaj gnjilega, nepostavnega biti, kaže že to, ker otroci v novo ustanovljeni šoli ne dobivajo podučevanja v krščanskem nauku. Se ve, da mi tega vedeti ne moremo, kaj je pri ustanovitvi te šole postavnega ali pravilnega, in kaj ne; pa to vemo, da se je g. Schönwetteru spoljubilo, imenovano šolo prepovedati. Pa kaj mislite kaj je storil Vranski šolski svet ali odgovorni učitelj s Schönwetterjevo prepovedjo? Storil je to, kar z Jordanovimi ukazi Sl. N. . . ne, ne, sem se skoraj zagovoril . . . storil je to, kakor je g. Schönwetter s §. 19 državljskih osnovnih postav ravnati navajen; zakaj šolarji na Vranjskem ho-

dijo v novo šolo po prepovedi ravno tako, kakor poprej. A bove majore discit arare minor.

* (Pri novi organizaciji) finančnih direkcij je imenoval finančni minister za finančna svetovalca v Ljubljani: finančnega svetovalca Dragotina Khern-a in zdaj pri sileški finančni direkciji služečega ogerskega finančnega svetovalca Alojzija Jama.

* (Iz pred sodnije.) Slaboglasni potepin Valentin Janžič, ki je leta 1869 župnika v Planini na Štorskem roparsko napadel in poleg tega še drugod mnogo pokradel, je bil 23. novembra 1870 pri okrožni sodniji v Celji ne zaradi ropstva, ampak samo zaradi tatvine na 10 mesečno ječo obsojen. Viša sodnija v Gradcu ga je pa tudi roparstva krivega spoznala in obsodila na 10 letno težko ječo. Najviša sodnija na Dunaji je potrdila razsodbo II. instance.

* (K novim šolskim razmeram.) Iz Gorénjega grada se nam piše, da učitelji gorénjegrajskega okraja še do 16. t. m. niso bili dobili svoje plače za mesec februar in marc.

Glasovi izmed občinstva.

(Za zadržaj in obliko tega predela ne prejemamo nobene odgovornosti.)

G. „Tagespoštenu“ dopisniku iz Sevnice:

Kar Vi v Tagespošti dne 16. t. m., šte. 73 o prvi tukajšnji obč. seji naznanjate, je nesramna laž. O tem, kar Vi poročate, ni bilo nobenega posvetovanja, tedaj tudi nobene določbe. Res čudna je Vaša domišljija! Ali se Vam je morda sanjalo? — Če Vas je napeljal hudobni namen, da bi s takimi poročili sevniske narodnjake jezili in jim čast jemali, Vam moramo opominjati, da tako le na samega sebe bljujete; če je pa Vaša dušna revnost tega kriva, Vas moramo le obžalovati ter Vam svetujemo, da s takimi nepremišljenimi napadki v temi ostanete.

Če imate kaj časti, bi jo morali na to javno očitavanje braniti, mi svojo branimo s tem, da Vas očitno imenujemo lažnjivca. Toliko pa naj Vam bode rečeno, da je sedanji občinski zastop v Sevnici popolnoma naroden in da ga v njegovem napredku nikakor ne bodo motile nemčurske pletke. Vemo, da Vas, nemčurje, jezi da ste propali, da ni ne eden iz vas izvoljen v občinski odbor, pa to vam more biti dokaz dovolj, da vas v Sevnici ni več treba, da je vaše vladanje nehalo za vselej.

V Sevnici, dne 19. sušca 1871.

Občinski zastop.

Služba orglarja in cerkovnika

v Kamnici pri Mariboru se bo začasno podelila. Prošniki naj svoje prošnje vložijo do 1. maja pri podpisnem farnem predstojništvu.

Farno predstojništvo v Kamnici pri Mariboru.

19. marca 1871. (Pošta Maribor).

(1)

Služba

občinskega pisarja, združena s službo organista v litijskem trgu na Kranjskem je razpisana.

Kdor bi prosil za to službo, mora slovenskega jezika umeti, ter izurjen biti v občinskih zadevah; zraven pisarje bode mu naloga, ob nedeljah in praznikih orglati pri božji službi v litijskej podružnici. Plača je 200 gld. na leto; poleg tega mu je béra prosta. Prositelji naj se osebno ali pismeno oglasijo pri županu litijskem do 15. malega travna.

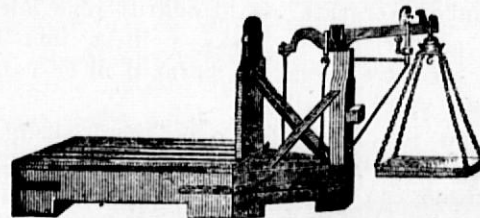
V Litiji 10. sušca 1871.

(3)

Aloizij Koblar, župan.

Decimalne in centimalne
(mostne)

tehtnice

se narejajo in prodajajo po najnižji ceni v tovarni

Franceta Pibrovca
v Kropi na Gorenjskem.

(9)

L. Zelzer v Ljubljani

pred mostom št. 45 ima v svoji štacuni zalogo umetniških izdelkov od

C. Giani-a iz Dunaja,

kteri so bili pri vseh dosedanjih razstavah tako tudi leta 1870 v Rimu, Kassel-nu in Gradcu odlikovani s prvim darilom za umetno tkane in vezene (štikane) izdelke.

V svoji zalogi ima zmirom obilo mnogovrstnih mašnih oblek, kakor: kazule, pluvijale, dalmatike, velume, ciborne plajšče, antipodiume, burse, baldahine, stole, podkladke (polštre) za altarje, mrtvaške prte, kakor tudi

raznovrstno zalogo brokatov in blaga za cerkveno obleko, izdelano v čistem in nečistem zlatu in v svili.

Zaloga damasta za zastave (bandera) vsake širjave in različne baže, vrh tega platneno cerkveno perilo s pravimi platnenimi, ali pa tudi s pavolnatimi mrežami, ki se dajo prati.

Velečestiti duhovščini se priporoča

(9)

Na dalje pasice (porte), premi (franže), krepin, cofe in mreže iz čistega in nečistega zlata ali tudi iz svile.

Križev pot, razne velikosti, izdelan po gosp. Führich-u prav umetno na platno z oljnatimi barvami.

Poleg tega se tukaj dobé cerkvene posode, orodje in obilo priprave, ki se prišteva cerkvenim rečem.

Vsi omenjeni predmeti se prodajajo po fabriški ceni.

Prejemajo se tudi štikarije za montiranje in se prav pazljivo izvršujejo.

z najodličnejem spoštovanjem

L. Zelzer.